

УДК 004.451.47

М. Ф. Безкровний,*к. т. н., доцент кафедри аграрного консалтингу та сервісу,**Національний університет біоресурсів і природокористування України*

ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА МІЖНАРОДНИХ ПРОЕКТІВ ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГИ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ДОРАДНИЦТВА В УКРАЇНІ

*М. Bezkravnyy,**Ph.D., Associate Professor of Department of agrarian consulting and service,**National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine*

FINANCIAL SUPPORT OF INTERNATIONAL TECHNICAL ASSISTANCE PROJECTS OF THE DEVELOPMENT ASSISTANCE PROGRAM IN UKRAINE

Статтю присвячено вивченню ролі міжнародних програм технічної допомоги в підтримці розвитку інформаційно-консультаційної діяльності в Україні. Велику роль у становленні цього напрямку діяльності зіграли також грантові програми. Проаналізовано завдання та призначення міжнародних грантів у становленні та розвитку інформаційно-консультаційної діяльності в аграрній сфері економіки України.

This article is devoted to the study of the role of international technical assistance programs in support of the development of information and consultation activities in Ukraine. Grant programs played an important role in the development of this area of activity. The tasks and appointment of international grants in the formation and development of informational and consulting activity in the agrarian sector of Ukrainian economy are analyzed.

Ключові слова: міжнародний грант, інформаційно-консультаційна діяльність, фермерські господарства, порада діяльність.

Key words: International grant, information and consulting activity, farms, advisory activities.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Аналіз світового досвіду показує, що на початку становлення інформаційно-консультаційної діяльності важливу роль відіграє державна підтримка. Серед важливих зовнішніх джерел фінансування інформаційно-консультаційної діяльності в Україні особливе місце належить грантам і спонсорській допомозі. Тому дослідження ролі міжнародної підтримки в становленні і розвитку дорадництва в Україні є важливим кроком у підвищенні ефективності діяльності дорадчих служб.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Значний внесок про роль фінансової підтримки дорадництва на початку їх становлення висвітлено в публікаціях В. Баутина, В. Лазовського, Б. Рунова та ін. Важливу роль у дослідженні впливу міжнародних грантів і міжнародної технічної допомоги на розвиток інформаційно-консультаційних служб відіграли праці О. Бородіної, В. Верби, М. Кропивки, П. Саблука, Р. Шмідта та ін. Проте до цього часу не вдалося сформулювати загальнознаних методологічних підходів щодо фінансової підтримки дорадчої діяльності.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою є дослідження ролі міжнародних грантів і міжнародної технічної допомоги на розвиток інформаційно-консультаційних служб для ефективного інформаційно-консультаційного забезпечення аграрної сфери в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Кошти на гранти виділяються, в основному, міжнародними фінансовими організаціями, спеціальними фондами, урядами і громадськими організаціями зарубіжних

країн. І робиться це з метою показати переваги існування інформаційно-консультаційної служби, зацікавити уряд у підтримці розвитку цього напрямку діяльності [1].

Гранти на відміну від спонсорської допомоги виділяються на конкурсній основі. У випадку оголошення тендера конкурсанти мають до встановленої тендерними комітетами дати надати відповідно оформлену заявку. Заявка, як правило, включає опис мети і завдань проекту, основних результатів, що передбачається одержати в ході реалізації проекту, заходів і видів діяльності, які забезпечать досягнення запланованих результатів, а також необхідних фінансових, матеріальних і трудових ресурсів, необхідних для виконання всіх заходів.

Гранти не є подарунком, який можна використовувати за своїм розсудом. Вони припускають винятково цільове використання коштів, що виділяються.

Прикладами грантів можуть бути багато програм і проектів ТАСІС (технічна допомога США), Європейського Союзу, Датської консультаційної служби (ДААС), Німецького уряду тощо [2].

Уряди країн для консультаційної діяльності (США, окремі землі Німеччини та ін.) найбільшу частку фінансування складають гроші державного бюджету, в інших (Англія, Шотландія, Голландія та ін.) переважають комерційні надходження від продажу послуг [3].

Становлення дорадництва в сучасній Україні також опирається на багатий досвід і підтримку розвинутих в аграрному відношенні країн світу.

У 1999—2000 роках за активного сприяння Комісії з питань аграрної політики при Президентові України ця підтримка набула організованих форм. Започатковуються нові проекти і гранти Європейською комісією та урядами Великобританії, Федеративної Республіки Німеччини, Канади, Данії, Нідерландів, Міжнародної фінансової корпорації за підтримки уряду Швеції і Канади [4].

З 1998 р. в межах проекту програми FARM на Львівщині створилася, а з червня 2000 р. почала самостійно функціонувати Львівська аграрна дорадча служба (ЛАДС). За 2,5 роки 15 радників ЛАДС, які мали професійну вищу аграрну освіту та певний виробничий досвід, пройшли навчання дорадчої діяльності у досвідчених фахівців з Великобританії (компанія ADAS) та на практиці побачили, як працюють їх колеги в Англії, Франції та Польщі.

На початку 2001 року в рамках проекту TACIS "Підтримка у створенні трьох нових центрів підтримки приватних господарств" була створена Чернігівська аграрна дорадча служба.

На початку 2001 року у Херсонській області в рамках розвитку агробізнесу в Україні впроваджується проєкт Міжнародної Фінансової Корпорації за фінансування, наданого Агенствами міжнародного розвитку Швеції і Канади. Загальна ціль проєкту полягає у створенні сприятливого середовища для розвитку аграрного сектору. В рамках цього проєкту також була створена Херсонська дорадча служба.

Реалізацію канадсько-української Програми реформування та модернізації сільськогосподарського сектора України (FARM) було офіційно розпочато 18 березня 2003 р.

Цілями цієї програми було:

1. Підтримка процесу реформування аграрного сектора та переробної галузі.

2. Сприяння створенню прибуткових господарств та підвищеного добробуту сільського населення в умовах ринкової економіки.

3. залучення громадських організацій аграрного спрямування до процесу розробки аграрної політики.

Програма FARM сприяла розвитку трьох основних складових, від яких залежить ефективне реформування аграрного сектора України, а саме:

1. Зміцнення інституційних можливостей Міністерства аграрної політики та інших урядових установ.

2. Підтримка розвитку мережі сільськогосподарських дорадчих служб на національному та обласному рівнях.

3. Сприяння розвитку громадських професійних організацій в аграрному секторі з метою залучення сільського населення до процесу прийняття рішень, що впливають на рівень добробуту селян.

У рамках програми FARM було створено дорадчі служби в чотирьох областях — Волинській, Рівненській, Сумській, Дніпропетровській.

У рамках програми FARM було надано підтримку Національному координаційному і навчальному центру (НКЦ), який координує створення мережі дорадчих служб в Україні.

Для впровадження програми FARM був задіяний грантовий фонд фінансування індивідуальних міні-проєктів в аграрній сфері. За такою ж схемою був створений за проєктом USIAD Центр підтримки і навчання фермерів у Вінницькій області. За цим проєктом був також створений і успішно працює інформаційно-консультаційний центр "Агро-Таврія".

Одним з підходів створення дорадчих служб із залученням вищих аграрних закладів у Вінницькій, Черкаській і Хмельницькій областях був проєкт технічної допомоги "Підвищення доходів українських приватних сільськогосподарських товаровиробників через сільськогосподарську систему екстеншн", що підтримується Агенством США з міжнародного розвитку. В цих областях були створені Центри навчання та підтримки приватних сільськогосподарських виробників при Вінницькому Державному аграрному університеті, Подільській Державній аграрно-технічній академії та Уманській державній академії.

З березня 2002 р. за фінансової підтримки USAID розпочався проєкт з поширення досвіду створення дорадчої служби у Вінницькій області на Хмельницьку і Черкаську області.

У Донецькій області потужна інформаційно-консультаційна допомога селянам стала можливою завдяки проєктам Міністерства міжнародного розвитку Великобританії (ММР), яке підтримувало реформування сільського господарства області з 1995 р. Саме в межах проєкту постприватизаційної підтримки селян було створено та інституціалізовано дорадчу службу. За рахунок такої підтримки Донецька дорадча служба виконує в області програму ММР "Підвищення рівня життя сільського населення України", в рамках якої селяни мають змогу безкоштовно отримувати суспільно-корисні послуги.

У 1992 р. почав працювати "Проєкт технічної підтримки України IFC". Програми цього проєкту фінансувались урядами Канади, Данії, Японії, Норвегії, Швеції, Великобританії та США. Вони допомогли створити близько 600 000 нових компаній, 500 тисяч нових власників і 700 000 нових робочих місць [5].

На сьогодні в рамках "Програми технічної підтримки IFC" виконані в Україні наступні проєкти: "Молочний проєкт у Вінниці", "Овочевий проєкт у Миколаєві", "Проєкт розвитку підприємництва в Україні", "Проєкт по корпоративному розвитку", "Фруктовий проєкт у Вінниці", "Молочний проєкт у Вінниці".

Таким чином, міжнародні програми технічної допомоги зіграли важливу роль у створенні та підтримці дорадчої діяльності в Україні.

ВИСНОВКИ

Важливу роль на початку становлення інформаційно-консультаційних служб в передових країнах зіграла державна фінансова підтримка. На початку становлення інформаційно-консультаційних служб в Україні також зіграли важливу роль міжнародні програми технічної допомоги та міжнародні гранти. В подальшій діяльності необхідно планувати застосовувати також і платні (комерційні послуги).

Література:

1. Палеха Ю.І., Безкровний М.Ф. Діловодство в інформаційно-консультаційній діяльності: навч. посіб. / М.Ф. Безкровний, Ю.І. Палеха. — К.: Аграр Медія Груп, 2013. — 528 с.

2. Безкровний М.Ф., Кропивко М.Ф., Палеха Ю.І., Іщенко Т.Д. Основи аграрного консалтингу: підручник. / М.Ф. Безкровний. — К.: Ліра-К, 2014. — 259 с.

3. Безкровний М.Ф., Кропивко М.Ф., Палеха Ю.І., Іщенко Т.Д. Організація інформаційно-консультаційної діяльності: підручник / М.Ф. Безкровний. — К.: Ліра-К, 2014. — 408 с.

4. Верба В.А., Решетняк Т.І. Організація консалтингової діяльності: навч. посіб. / В.А. Верба, Т.І. Решетняк. — К.: КНЕУ, 2000. — 244 с.

5. Галицькіє контракти [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.kontrakty.com.ua>

Refetences:

1. Bezkrivnyy, M.F. and Palekha, Yu.I., Bezkrivnyy M.F. (2013), *Dilovodstvo v informatsijno-konsul'tatsijnij diial'nosti* [Office work in information and consulting activities], Agrar Media Group, Kyiv, Ukraine.

2. Bekrovnyy, M.F. Kropivko, M.F. Paleha, Yu.I. and Ishchenko, T.D. (2014), *Osnovy ahrarnoho konsal'tynhu* [Fundamentals of agrarian consulting], Lira-K, Kyiv, Ukraine.

3. Bekrovnyy, M.F. Kropivko, M.F. Paleha, Yu.I. and Ishchenko, T.D. (2014), *Orhanizatsiia informatsijno-konsul'tatsijnij diial'nosti* [Organization of information and consulting activities], Lira-K, Kyiv, Ukraine.

4. Verba, V.A. and Reshetnyak, T.I. (2000), *Orhanizatsiia konsal'tynhovoї diial'nosti* [Organization of consulting activities], KNEU, Kyiv, Ukraine.

5. Galician contracts (2017), available at: <http://www.kontrakty.com.ua> (Accessed 30 June 2017).

Стаття надійшла до редакції 06.07.2017 р.